

УДК 94 (477.83-25) : 271.2-737-05:316.342.4] «17»

СОЦІАЛЬНИЙ СКЛАД ЛЬВІВСЬКОГО УСПЕНСЬКОГО БРАТСТВА У XVIII ст.

Олег Друздєв

Місія «Центр Військового капеланства» Львівської Архиепархії УГКЦ
Україна, 79000, Україна, м. Львів, пл. Св. Юра, 5
e-mail: oleg.druzdev@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2110-8948>

Стаття присвячена розгляду питання соціального складу львівського Успенського братства у XVIII ст. З огляду на слабку увагу дослідників до цієї проблеми всупереч її вагомого значення для трактування процесів, які відбувались в організації протягом зазначеного періоду, ця тематика є доволі актуальною. На основі документів Ставропігії, а також наявного історіографічного матеріалу, встановлено персональний склад організації та їх соціальний статус. На основі отриманих результатів зроблено висновки, які стануть відправною точкою для переосмислення історії Успенського братства та української громади Львова у XVIII ст.

Ключові слова: братство, Ставропігія, Ставропігійське братство, Успенське братство, Львів, XVIII ст.

Дослідження з історії львівського Успенського Ставропігійського братства мають більш як 150-літню традицію. Однією з останніх спроб систематизувати ці студії, стала стаття Мирона Капралія, видана ще у 1992 р. [19, с. 54-71]. Аналізуючи наявні, на той час, дослідження, науковець відзначив праці Ісидора Шараневича про Миколу Красовського та Юрія Ілляевича, які відкрили «нові можливості у дослідженнях про Львівську Ставропігію» [19, с. 60].

Парадоксально, але тема персоналій, незважаючи на свою перспективність, досі залишається на узбіччі студій над братством. Де-факто, окрім вищезгаданих праць, на сьогодні є лише узагальнююча стаття Романа Ваврика, опублікована в Ювілейному збірнику з нагоди 350-ліття Ставропігії [10, с. 62-143] і невеликі розвідки про Стефана Лясковського [14, с. 74-76] та Семена Гребінку [21, с. 123-130]. Стосовно власності братства та його членів ситуація ще складніша. Де-факто, ця тема є практично недослідженою. Очевидно, що джерельною базою для реконструкції цього питання є, у першу чергу, матеріали 129 фонду Центрального історичного архіву України в місті Львові, міські податкові акти й окремі дані, представлені Денисом Зубрицьким у «Хроніці Ставропігійського братства» [17], Володимиром Вуйциком [11, с. 9-105; 12, с. 457-463] та Мар'яною Долинською у відповідних працях [13, с. 206-217].

Загалом слід відзначити невиправдано слабкий рівень вивчення даної проблематики. У першу чергу, дослідження персонального складу та їх соціального статусу дозволило б

переглянути статус української громади Львова. Відповідно, розуміння статусу дозволило б краще зрозуміти ті процеси та події, які відбувались у братстві протягом зазначеного періоду. Результатом цих досліджень може стати перегляд усталених стереотипів стосовно української громади Львова у період ранньомодерного часу.

Вже практично традиційною є історіографічна оцінка братства як організації міщан [19, с. 54-71]. Однак, аналізуючи «Альбом братства», до якого вписувались нові члени, можемо пересвідчитись, що це твердження є доволі узагальненим і потребує більш детального розгляду. Найперше, варто зауважити, що під поняттям «міщани» ми розуміємо членів певної громади, які могли користати з повноти прав і привілеїв, які були надані місту [16, с. 8]. Зважаючи на характер професійної зайнятості населення міст в епоху середньовіччя та ранньомодерного часу, право користування цими можливостями складало вагому підставу економічного добробуту як громади загалом, так і окремо взятих націй і персон.

З часів повторного надання місту магдебурзького права польським королем Казимиром III повнота правового статусу належала католицькій громаді міста. І хоч, як слушно зауважив Мирон Капраль, у привілеї не йшлося про витіснення з міських урядів людей інших конфесій, по факту, протягом певного часу це відбулось [22, с. 111]. Зважаючи на наявність прямої кореляції між політичними правами й економічними можливостями, відсутність українців у магістраті означало поступовий занепад громади. Як наслідок, станом

на XVI ст. тільки дві сфери залишилися без вагомого зовнішнього втручання: релігія та різного роду реміснича діяльність. Зважаючи на ці обставини, виникнення Успенського братства (як і інших) саме у формі громадського церковного об'єднання є абсолютно закономірним. За відсутності інших, світських форм репрезентації інтересів громади, Ставропігія швидко зайняла цю нішу. Отримавши першість серед подібних організацій [18, с. 36], міська конфраатернія стала об'єднанням еліти різних прошарків української громади міста та передмістя.

З середини XVII ст. до купецько-ремісничого середовища поступово починають входити й особи шляхетського стану. У першу чергу, мова йде про нобілітованих купців, грецького та руського походження про що буде згадано нижче. З цього часу спостерігається поступова, але впевнена елітаризація братства. Однією зі змін, які спіткали братство у XVIII ст., стало зменшення питомої ваги грецьких родин у діяльності організації. Активна торгівельна діяльність у Центрально-Східній Європі дозволяла їм давати значні кошти на діяльність Ставропігії [25]. Однак, політичні зміни кінця XVII ст., втрата провідних позицій на ринку торгівлі зі Сходом і зміна конфесії єпархією призвели до зменшення кількості грецьких членів конфраатернії.

Одним з родів, які залишилися у Львові та продовжили брати участь у справах братства, були Папари. Першим членом Ставропігії з цього Дому був Георгій (пол. *Jerzy*). Купець з грецького міста Яніна, який завдяки посередництву в переговорах між Річчю Посполитою та гетьманом Іваном Виговським отримав нобілітацію у 1658 р. [4]. Згідно привілею, йому було надано герб «Рись», який належав його товаришу мальборзькому воєводі Яну-Якубу Баківському, а також три села: Батятичі, Желдець і Купичволя. Згодом ці надання довелося підтверджувати, однак змінилась лише гербова приналежність (замість «Рисі» став «Папарона»), а села остаточно стали родовою власністю [4]. Крім цього, Папари мали контакти й при дворі молдавських господарів, у першу чергу завдяки родинним зв'язкам з сучаським митрополитом Досифеєм. Цей факт відіграв певну роль у конфлікті Георгія з єпископом Йосифом Шумлянським, який шукав у Волощині можливості отримати єпископські свячення [26, с. 27]. Про роль у братстві, окрім фінансових впливань, свідчить і факт репрезентації організації на переговорах з царським посланцем Борисом Михайловичем 16 червня

1692 р. [23, с. 173]. Сам Георгій був двічі одружений. Перша дружина – з роду Григоровичів, друга – Маріанна Корта від якої мав трьох синів: Теодора, Александра та Яна.

Завдяки зв'язкам і становищу батька, сини мали вагомі державні посади. Теодор займав чин новгородського підчашого, підтримував короля Августа II у боротьбі проти шведів. У 1730 р. обіймав посаду сеньйора братства [17, с. 250]. Другий син – Александр був хорунжим королевича Августа (син короля Августа II), згодом отримав посаду стольника добжинського, яку успадкували його діти. Найбільше отримав його наймолодший син – Костянтин, який успадкував все по смерті бездітних братів [6, с. 408]. Саме він увійшов до історії міста, подарувавши монастирю св. Івана Богослова сіножаті, територія яких, на сьогодні, відома як Папарівка [24, с. 19]. Був останнім членом роду, який безпосередньо входив до складу Ставропігії [29, с. 92]. Крім нього, до складу братства входив і третій син Георгія Папари – Ян. Він був ротмістром і хорунжим гетьмана Станіслава-Яна Яблоновського, згодом добжинським чесником [29, с. 92]. На жаль, опісля них «братська» історія роду завершується.

З 1698 і до своєї смерті у 1711 р. у братстві перебував староста Звенигородський і Зволенський Якуб Халепінський [8, арк. 211]. 1729 р. до Ставропігії вписався перший з роду Дейм Дмитро-Миколай [8, арк. 211]. Хоч ступінь спорідненості невстановлений, виходячи з традиційної родинного зв'язку з братством припускаємо, що наступними членами організації були Антоній і Христофор Дейми. Антоній Дейма вписаний до «Альбому» 18 червня 1751 р. як королівський львівський поштмейстер [8, арк. 218]. Був нобілітований разом з двома братами Христофором і Валентином у 1768 р. [1, с. 101] з наданням гербу Сулима. У жовтні 1751 р. разом з Василем Іллясевичем відбув у Дрезден у складі депутації до короля в справі порушення магістратом прав руської громади [10, с. 89]. У 1771 р. викупив Зухровичівську кам'яницю та збудував її «від фундаментів» (сучасна пл. Ринок, 40) [15]. Виступав свідком на шлюбі іншого братчика, міського лавника Павла Волковича [30, арк. 53зв.].

Волкович, як зазначає Володимир Вуйцик, належав до давнього українського міщанського роду, які володіли нерухомістю на пл. Ринок. У 1750 р. зустрічаються згадки про нього, як про старшого братства церкви св. Івана Богослова, де він був похований. До Ставропігії був вписаний 1751 р. [8, арк. 218]. Був одружений на Катерині Строїнській (бать-

ко якої знаний на свій час маляр-монументаліст Станіслав Строїнський) з якою мав двох доньок та одного сина – Іллю. Син хоч і не належав до міського братства, однак брав участь у його діяльності займаючись продажем його книг у різних регіонах [9]. Будучи міщанами, Волковичі володіли Гідельчиківською (Волковичівською) кам'яницею (сучасна вул. Галицька, 14) [9]. Ще один з роду Дейм – Христофор був вписаний до братства 1750 р. [9], хоч дослідник Роман Ваврик записав цю подію 6-им червням 1751 р. [10, с. 89]. Займав посаду апостольського нотаря, займався адвокатською практикою. Зокрема, він виступав як прокуратор львів'янина Антонія Грація, який судився з парохом Зарваниці о. Еліашом Білінським через його поведінку [7, с. 80]. Після вступу в Ставропігію, у 1751 р. перейняв від Юрія Коція обов'язок нагляду за церковними речами у зв'язку із чим було укладено спеціальний реєстр церковних речей Успенського церкви. Протягом періоду 1752-1775 рр. на постійній основі вів записи книги прибутків і витрат братства у книготоргівельній сфері. Завдяки активній діяльності вважався одним з кращих книгознавців у свій час. Будучи прихильником офіціала Антонія Левинського, сприяв його входженню до братства. Саме йому Христофор відступив свою квартиру, яку винаймав при церковному домі, а згодом, щоб легалізувати його участь у справах братства, записав його до протоколів організації. З 1777 р. був власником кам'яниці на площі Ринок у Львові (сучасний № 45), яка була перебудована його сином Франциском у 1794 р. Також Х. Дейма був власником ґрунтів на «Погулянці». З 1782 р. обіймав посаду віце-сеньйора братства. Будучи одним з чільних діячів у 1786 р. провів генеральну ревізію архіву конфрастернії. Поруч з цим, продовжував виконувати функції керівника міської канцелярії [7, с. 80].

Поруч з цим до братства протягом досліджуваного періоду вступила низка діячів різного рангу. Для прикладу, 1725 р. у списках Ставропігії зустрічаємо Павла Помлиновського – підвоєводського суддю [8, арк. 213]. 1741 р. членом конфрастернії став віце-регент гродський Андрій Баліцький, гербову приналежність якого встановити не вдалось через існування двох окремих родів – гербу Топор та Остоя [1, с. 52].

Іншим представником юридичних професій став Якуб Арфінський, записаний як адвокат [29, с. 92]. Припускаємо, що він теж належав до шляхти, позаяк згодом носив титул Ка-

нівського регента [8, арк. 224]. Згідно досліджень Тадеуша Гайля цей рід згадується як приналежний до гербу Дембно [3]. 1737 р. до братства вписався чернігівський староста та підвоєвода львівський Василь Туркул, який і очолював конфрастернію у 1741 р. [17, с. 262]. Після нього членами Ставропігії були ще його (сини-?) Ілля, який був полковником королівського війська [17, с. 294] та Йоаким-Григорій, який теж мав титул чернігівського, правда тепер вже стольника [8, арк. 217]. До шляхетського стану також належали латичівський ловчий Йоаннес Попель, писар землі перемишльської Ян Луцький [8, арк. 228], а також чернігівський підчаший Михайло Слонський. До слова, останній є автором знаного, на свій час, правничого твору «Accessoria, statut y konstytucye z Czaradzkiego, Ładowskiego y suplementu [...] Załuskiego [...] zebrane [...]» [17, с. 289].

Більш чисельною, однак менш знаною була й друга складова братства – вихідці з купецько-ремісничого середовища. Реконструювати їх біографії є набагато складніше в силу низького рівня джерельного забезпечення. Однак загальні тенденції й інформацію необхідну для нашого дослідження вдалось встановити [29, с. 145]. Одним зі знаних, nobілітованих шляхетних родів, тепер вже українського походження, були Красовські гербу Яструбець [28]. Найбільш знаним з цього роду був Микола, який власне й отримав підтвердження шляхетства у короля Яна III. Протягом 1692-97 рр. він виконував функцію сеньйора Ставропігії [32, с. 3]. Його дружина – Анна, заповіла по смерті своїй певну суму на будівельні роботи у монастирі св. Онуфрія.

Родині Красовських належала доволі значна кількість нерухомості – кам'яниця Юсковська (придбана 1655 р. на неіснуючій зараз вул. Криве коло), другий будинок стояв на неіснуючій на сьогодні вул. Зацерковній, третій дім стояв на розі сучасних вул. Руська та Федорова. Крім цього, їм належали частини Стрілецької й Афендиківської кам'яниць [33, с. 252]. Брат Миколи – Андрій із сестрою Анною жили в Юсковській кам'яниці й оскільки спадкоємців у них не було, то вони почали процедуру продажу майна.

Ніна Шестакова, досліджуючи це питання, описала наступним чином розподіл майна. Кам'яниці Юсковська та Стрілецька мали бути продані за 24 і 5 тис. злотих відповідно; за частину Афендиківської кам'яниці покупець мав дати «скільки зможе»; грошові суми на видер-

каф¹: Успенській церкві – 3 тис., з яких щосуботи студентам бурси мали видавати по півтора злотого, залишок – на свічки та лампадки; Крехівському монастиреві (де вони мали бути поховані) на побудову церкви – 6 тис.; ченцям Почаївської обителі – 2 тис. [33, с. 253]. Що цікаво, розглядаючи фінансові справи родини, дослідниця натрапила на цікавий факт: боржником родини був коронний конюший Ян-Олександр Конєцпольський, що свідчить про доволі серйозні фінансові можливості родини Красовських. Нешляхетські роди теж мали значний рівень особистих доходів. Зокрема, один з чільних діячів братства кін. XVII – поч. XVIII ст. Стефан Лясковський маючи заборгованість перед Ставропігією, відступив їм свій фільварок біля театинців, вартістю 2000 зл. [17, с. 228]. Крім цього, він настільки часто перебував на судових засіданнях у Варшаві у справах братства, що перевіз туди вчитись свого сина – Михайла. Аналізуючи видатки, можемо зауважити, що окрема стаття витрат стосувалася челяді, яка супроводжувала членів конфраатернії у поїздках на суди тощо.

Маючи статус «старших руської нації», члени Ставропігії поступово виокремлювались у соціальній структурі громади у привілейований прошарок. Мирон Капраль у своїй монографії «Люди корпорації: Львівський шевський цех у XVII-XVIII ст.» описує епізод за участю одного зі старших братства Семена Гребінки, який, у свій час, був одним зі старших Богоявленського братства. У 1716 р. він, будучи на підпитку на одному із засідань колегії сорока мужів, дорікнув одному з представників її ремісничої частини Крістіану Бему: «Ти, шевцюмученику, не гідний з нами перебувати [на ратуші]» [20, с. 267]. Очевидно, це свідчить про уявлення про соціальний статус, який був вищий за ремісничий.

Одним з найвідоміших членів конфраатернії у XVIII ст. був гравер Іван Филипович. Серед усіх інших братчиків його персоні присвячено чи не найбільше досліджень [30, с. 200-229]. Серед масиву інформації про його діяльність в якості гравера та друкаря для нашого дослідження вартують уваги наступні факти. До Львова Филипович приїздить у 1744 р., маючи до цього доволі значний послужний список [27, с. 22]. Зважаючи на це, протягом року він налагоджує співпрацю одразу з кількома

друкарнями: Успенського братства, Єзуїтського колегіуму Павла Гольчевського та латинського кафедрального братства св. Трійці. До своєї смерті йому вдалося розширити «географію» співпраці завдяки замовленням Почаївської лаври та Бердичівських кармелітів [34, с. 204]. 14 вересня 1752 р. він отримує привілей на відкриття власної друкарні. У ньому Филипович названий «друкарем королівським» [12, с. 458]. У цьому ж документі граверу було надано статус королівського сервітура у статусі якого він був рекомендований капітулі та магістрату [2, с. 44, 65].

Як зазначає Ю. Шустова, надані права і статус, де-факто звільняли його з-під влади міста та переводили під королівську юрисдикцію [34, с. 205]. Крім цього, друкар був звільнений від низки оподаткувань, був незалежний від цехів і мав дозвіл заснувати свою справу без необхідності отримання міського громадянства. У разі чинення йому перешкод, винуватець мав сплатити штраф у розмірі 1000 угорських золотих [5, с. 22-23]. Однак, Филипович все ж здобув міське громадянство, а 1757 р. ще й право на друк церковнослов'янською мовою, що зумовило протест Ставропігії. Судова справа тривала менше місяця, її результатом стала заборона друкаря видавати книги, які підлягали монополії братства. Відповідний реманент був викуплений у нього Ставропігією за 30 дукатів [17, с. 287]. У той же час, ймовірно у ході досудових переговорів, було досягнуто домовленості про вступ Филиповича до братства [8, арк. 222]. З того часу він бере активну участь у діяльності організації, зокрема виконує обов'язки таксатора книжок бібліотеки.

Разом з тим, в якості члена конфраатернії, Іван Филипович здійснював активну участь у житті міста. Прямим свідченням цього є особи, яких він вказав у якості виконавців свого заповіту. Серед них: війський овруцький Андрій Дзьоковський з сином Стефаном, королівського поштмейстера та сеньйора Ставропігії Антонія Дейму та президента міста Ксаверія Сольського [5, с. 459]. Акт останньої волі дає можливість оцінити не лише соціальний статус, а й майновий. Так, зокрема, з нього ми дізнаємось про володіння ним Якубшольцівською кам'яницею (сучасний будинок № 25 на пл. Ринок), яку він заповів своїм дітям і де знаходилась сама друкарня [11, с. 31]. Опіку над малолітніми дітьми, зважаючи на своє вдівство, було покладено на іншого члена братства, а разом і львівського офіціала Антонія Левинського. На спомин своєї душі, Филипович заповів

¹ **Видеркаф** – (нім. – *викуп*) – поширена форма отримання позики, особливо у міських кредитних відносинах, коли значна грошова сума позичалася на невизначений час з умовою щорічної виплати встановленого відсотку від неї («прокорму», або «чиншу»), надходження якого забезпечувалося прибутками з маєтку. – *Ред.*

по тисячі золотих для братських церков Успіня Богородиці та св. Онуфрія, а також для собору св. Юра [11, с. 32]. Поховали друкаря, згідно заповіту, у криптах міської Успенської церкви. Невідомо, чи він був нобілітований (у привілеї про надання права на відкриття друкарні й інших Филипович вказаний як «nobilis», що може бути як вказівником на шляхетне походження, так і простим прикметником «знаний/видатний» [27, с. 21]), однак його соціальний і професійний статус робить його чи не найвідомішим членом Ставропігії XVIII ст.

Загалом, аналізуючи персональний склад конфраатернії за період 1689-1788 рр., можемо зазначити, що з 67 членів, які вписались до братства, більше 70% склали особи шляхетського походження, або нобілітовані купці. Ще майже 20% становили купці, найменше було представників ремісничого фаху. Це свідчить про: 1. Статус організації, який дозволив їй зберегти своє існування у часи австрійських реформ. Правда, у цьому факті був і зворотній ефект: конфраатернія перетворилася на своєрідний «елітний» клуб, який на практиці втрачав здатність вирішувати проблеми громади. Цим, частково, й пояснюється спад активності конфраатернії з сер. XVIII ст.; 2. Наявність осіб з високим статусом дозволяло ефективніше вирішувати актуальні проблеми та відстоювати свої інтереси перед державою; 3. Статус осіб часто був у прямій кореляції з їх фінансовими можливостями, що теж мало свій вплив на господарське становище Ставропігії.

ДЖЕРЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

- Bobrowicz J. Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S.J. / Jan Nepomucen Bobrowicz. Lipsk: nakł. i dr. Breitkopfa i Hærtela, 1840. T. 10. 508 s.
- Bostel F. Przywilej krola Augusta III dla Jana Jozefa Filipowicza, rytownika i drukarza lwowskiego // Sprawozdanie Komisji Historii Sztuki. 1896. T. 2. S. 44-65.
- Gajl T. Herbarz Polski. URL: http://gajl.wielcy.pl/herby_nazwiska.php?lang=pl&herb=debno
- Jerzy Papara h. Paparona // Polski Słownik Biograficzny. 1980. URL: <http://ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/jerzy-papara-h-paparona>
- Juda M. Przywileje drukarskie w Polsce. Lublin: Agencja Wydawnicza-Handlowa AD, 1992. 162 s.
- Kosinski A. Przewodnik heraldyczny. Warszawa: S. Orgelbranda Synowie, 1880. 708 s.
- Łazogak В. Парафія паломницької церкви в Зарваниці у справах львівського духовного консисторського суду (1749-1765 рр.) // Unia Brzeska i jej konsekwencje W 420 rocznicę synodu unijnego. Przemyśl: Archiwum Państwowe w Przemyślu, 2017. S. 75-90.
- Альбом братства // Львівський історичний музей. Відділ фондів (рукописи), інв. № 135. 568 арк. Оригінал;
- Бойко О., Слободян В. Вул. Галицька, 14 – Колишня кам'яниця Гідельчиківська або Волковичівська. URL: <https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/halytska-14/>
- Ваврик В. Члены Ставропігїона за 350леть (1586-1936) // Юбилейный сборник в память 350-летия Львовского Ставропігїона. Львов: Типографія Ставропігїйського Інститута, 1936. С. 62-143.
- Вуйцик В. З історії львівських кам'яниць // Leopolitana. Львів: ВНТЛ-Класика, 2013. С. 9-105.
- Вуйцик В. Нові документальні відомості про українського гравера і друкаря XVIII століття Івана Филиповича // Записки Наукового Товариства імені Шевченка. Львів, 1998. С. 457-463.
- Долінська М. Приватні і громадські кам'яниці у кварталах Львова біля Успенської церкви у XVIII ст. // Вісник Львівського університету. Серія історична. 1997. № 32. С. 206-217.
- Друздев О. Штрихи до портрету сеньйора львівського Успенського братства Стефана Ляковського // «Теорія і практика сучасної науки» (м. Дніпро, 24-25 лютого 2017 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 174-176.
- Жук І. Вул. Погулянка – парк «Погулянка». URL: <https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/park-pohulianka/>
- Заяць О. Громадяни Львова XIV-XVIII ст.: правовий статус, склад, походження. Київ; Львів: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України, 2012. 590 с.
- Зубрицький Д. Хроніка Ставропігїйського братства. Львів: Априорі, 2011. 404 с.
- Ісаєвич Я. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI-XVII століття. Київ: Наукова думка, 1966. 252 с.
- Капраль М. Історіографія Львівського Успенського братства // Україна в минулому. 1992. № 1. С. 54-71.
- Капраль М. Люди корпорації: Львівський шевський цех у XVII-XVIII ст. Львів: Львівське відділення ІУАД імені М.С. Грушевського НАН України, 2012. 552 с. (Львівські історичні праці. Дослідження; Вип. 5).
- Капраль М. Семен Гребінка – керівник Богоявленського та Ставропігїйського братства на початку XVIII століття // Львівська Ставропігїя: історія, персоналія, взаємини / Наук. ред. В. Александрович, І. Орлевич. Львів, 2017. С. 123-130.
- Капраль М. Функціонування органів влади Львова у XIII-XVIII ст. (нарис історії інститутів магдебурзького права) // Український історичний журнал. 2006. № 5. С. 111-130.
- Ковалський Н. Деятельность русской дипломатии в 70-80-х годах XVII века по отношению к украинским землям в составе Речи Посполитой // Из истории местного края. 1968. С. 158-176.
- Крип'якевич І. Історичні проходи по Львову. Львів: Каменяр, 1991. 167 с.
- Лильо І. Грецький світ Львова // Журнал «І». 2004. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n36-1texts/lylyo.htm>
- Лильо І. До питання про участь греків у діяльності Ставропігїйського братства у Львові в XVI-XVIII ст. // Вісник Маріупольського Державного університету. Серія: Історія. Політологія. 2017. № 19. С. 27.
- Нікляс Т. Друкарська діяльність Івана Филиповича на замовлення Юзефа Александра Яблоновського // Вісник Львівського університету. 2014. Вип. 8: Серія «Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології». С. 20-29.
- Огляд досліджень, присвячених цьому роду зроблений Богданом Лазораком у статті «Я, убога недостойна грішниця...»: тестамент львівської міщанки Анни Красовської 1714 року // Вісник Львівського університету. 2013. Вип. 48. Серія: Історична. С. 461-487.
- Памятники, изданные Временной комиссией для рабора древних актов. Т. 1. Киев, 1848. 846 с.
- Центральний державний історичний архів України у Львові (ЦДАІЛ). Ф. 129. Оп.1. Спр.1169. Арк. 53зв.
- ЦДАІЛ. Ф. 129. Оп.1. Спр.1187. Арк.20.
- Шараневич І. Николай Красовский (Миколай Красувский) от года 1686 до года 1692 писарь управления, а от г. 1692 до г. 1697 – старейшина Ставропігїйского братства во Львове. Исторический очерк с прибавкою современных записок из сессионных книг книг и регестров Львовского Ставропігїйского братства. Львов, 1895.
- Шестакова Н. Родина Стрілецьких і Красовських у Львові другої половини XVII – початку XVIII століть // Записки Наукового Товариства імені Т. Шевченка. Львів, 2000. С. 247-254. (Праці Комісії спеціальній (допоміжних) історичних дисциплін)
- Шустова Ю. Діяльність львівського друкаря і гравера Івана Филиповича // Львівська Ставропігїя: історія, персоналія, взаємини. Львів: Логос, 2017. С. 200-229.

Druzdiev Oleg

Social Structure of the Lviv Dormition Brotherhood in the XVIII century

The paper is devoted to the issue of the social structure of the Lviv Dormition Confraternity in the XVIII century. Because of the traditional historiographic view of this organization as a mere association of burghers, the participation of representatives of the gentry in it calls for a revision of the interpretation of the brotherhood's past. As the performed research showed, Stauropegon included the representatives of various social stratum, including the representatives of gentry. And it was their participation that was an important fact for explaining many of the events and processes that took place in the organization during the specified period. In addition, while analyzing the social composition, we can trace the peculiarities of the social organization of Ukrainian community in Lviv and its suburbs. After all, as the biographies of certain representatives of the brotherhood showed, the participation in the Stauropegon was, in a determinate sense, the top of the career. An example of that was the figure of Semen Hrebinka, who was the leader of one of the suburban brotherhoods, and later joined the Dormition without leaving his membership in the previous organization. Because of the so-called «seniority» of Stauropegon to other similar organizations, we can talk about it as the organization of the elite of the Ukrainian community of Lviv and its suburbs.

Such status imposed certain functions on Stauropegon, especially in the area of protecting the rights of the community members. Their implementation required resources, both political and economic. Taking into account its internal activity (guardianship of the school, church, hospital), those resources should be quite serious. Accordingly, only persons with a certain social status and income could meet such needs. And, as our research show, the members of Stauropegon themselves were such persons. The families of Krasovsky, Papara and several others could be named as the example. Political situation of the first half of the XVIII century caused some changes in the social composition of the confraternity. Taking into account the place of organization in the life of the Ukrainian community and the need to resolve the legal conflict with the magistrate, Stauropegon began to involve different ranks of gentry more actively. Such changes should have raised the status of the Dormition Brotherhood and strengthened its position in the conflict with city authorities. It gave certain results, since the necessary rights equating nevertheless took place, however, the Brotherhood turned into even more «elite club», and it effected its activity negatively. As a result, the increase of the organization's status saved it from disbanding during the Austrian reforms, but at the same time, it was one of the reasons of the decay of the Brotherhood and the loss of its importance for the Ukrainian community.

Keywords: brotherhood, Stauropegon, Stauropegon Brotherhood, Dormition Brotherhood, Lviv, XVIII century

Надійшла до редакції / Received: 03.08.2018

Схвалено до друку / Accepted: 29.09.2018